

« miraculo, sed nihil prohibet, quin natura id possit in hominibus delicatissimæ optimæque consti-
tutionis, quibus corpus rarum et sanguis subtilis est, qualis haud dubium Jesus erat, conceptus ex Spiritu Sancto a virgine, prodeunte nimis rūm a venis sanguine simul cum aqua; nihil enim aliud est sudor, quam pars sanguinis aquosa ex-
pressa e venis. » Cajetanus idipsum confirmat, adducens Aristotelem, idipsum naturaliter contigit asserentem; subjungit tamen¹: « Quia vero indi-
gesti sanguinis et minus bona complexio nis hoc accidens secundum naturam est apud eumdem, Je-
sus optimæ complexio nis sanguinem sudorem emisit. » Maldonatus sequentem accidisse refert eventum²: « Audio de his qui viderunt, aut cognoverunt, ante annos duos Lutetiae Parisiorum hominem robustum et benevolentem, audita in se capi-
tali sententia, sudores sanguineos fuisse perfusum. » His tamen non obstantibus, verum est, quod si hic effectus naturaliter nonnunquam contingat, id fiat in hominibus debilibus, et sanguis emanans in modica egreditur quantitate; in casu vero præsenti sudor sanguineus ex corpore optimæ temperaturæ promanavit et de hoc sudore dicit Evangelista: *Et factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis recurrentes in terram.* Cirea quæ verba inquit Theophylactus³: « Hoe vo-
luit manifestare Evangelista, quod non tenuibus quibusdam humoribus, et velut ostentationis gratia apparentibus, sed magnis guttis sudorem stillaverit, et collegerit secum rivos sanguinis. » Porro Salmeron ad ostendendum quam fuerit haec effusio abundans, hoc utitur argumento⁴: « In dis-
cursu abundantia designatur, fuit enim tantus ut vestes non potuerint illum exsugere, atque absorbere. » S. Bonaventura in sermone quodam, illum adducens Psalmista textum⁵: *Ossa mea sicut crenum aruerunt, hanc illius assignat rationem:* « Quid mirum si corpus aruerit, de quo non solum in cruce, sed etiam in oratione tantus sanguis flu-
xerat? » S. Augustinus quoque ait: « Cum oraret, globi sanguinis detoto corpore ejus distillabant. » Simon de Cassia mysterium hoc meditando, inquit⁶: « Vehementia passionis tanta ex animo fuit in Christo, ut sudor sanguineus manaret a corpore, rigaretque terram, in qua flexis genibus rogabat Patrem. » Ipsomet quoque Redemptor noster B. Veronicæ de Binasco revelavit sequentia⁷: « Factus fuit tunc sudor meus sicut guttae sanguinis de-
currentes in terram: quo dabatur intelligi, pari dolore affici pro eo, qui mortale crimen admisit. Fuit vero mentis meæ cogitatio tam vehemens, ut cognita voluntate Patris, qua statuerat me omnino mortem sèvam pati debere, omnia ossa mea trementia locum a natura institutum muta-

¹ CAJET., ib. — ² MALDON., ib. — ³ THEOPH., ibid. — ⁴ SALM., t. X, tr. 43. — ⁵ S. BONAV., in Parasc. — ⁶ Ps. CL, 5. — ⁷ SIM. DE CASS., l. XIII. — ⁸ BOLLAND.

« verint. Caro quoque indoluit usque ad corporis medullas, et ossibus amplius adhærente visa non est; quamobrem aqua, et sanguis e corpore meo sudoris vice ubertatem fluxerunt. » Albertus Magnus super S. Marcum ita scribit¹: « Multæ fuerunt guttae per vestes, quas habuit, ad terram distilla-
verunt, in terram etiam cucurrerunt, ut etiam cineribus mortuorum infunderentur ad potentiam resurrectionis. » In Psalmo XXI in quo omnes amaræ passionis Christi periodi exprimuntur, hic sudor his verbis indicatus fuit²: *Sicut aqua effusus sum, et dispersa sunt omnia ossa mea: factum est cor meum tanquam cera liquecens in medio ventris mei; aruit tanquam testa virtus mea.* Quem textum S. Justinus in dialogo contra Triphonem adducens, ita scribit³: Quod illi ea nocte accidit, cum adversus ipsum in monte Olearum capiendo ejus gratia abierunt, memoria mandatum est; sudorem ipsius tanquam guttas sanguinis defluxisse in terram ex deprecante: Transeat, si fieri potest posculum hoc: cum videlicet, trepidaret cor ejus, et ossa similiter, simileque cor ejus esset ceræ in ventrem per colligationem stillanti, ut sciremus Patrem in tantis perspectionibus Filium suum vere nostra causa versari voluisse, et non diceremus, Filium Dei non sensisse eorum quidquam, quæ illi illata sunt. »

3. — Sponsa in sacris Canticis, dilectum suum, per quem intelligitur Christus, uæ botro assimilavit⁴: *Botrus Cypri dilectus meus.* Quam autem hic botrus miræ magnitudinis fuerit, ex illo Numerorum textu facile deducitur, in quo dicitur⁵: *Pergentes ad torrentem Botri, abscederunt palmitem cum uva, quem portaverunt in vecte duo viri.* Porro uva ista symbolum erat Christi in ligno crucis suspensi, utpote cui ligno Isaías torcularis nomen attribuit? *Torcular calcavi solus.* Visne videre uæ hujus vim? Ecce tibi sanguinem, qui ab hoc mystico torculari expressus fuit, postquam passionis suæ, corde et mente magis quam pedum gressibus, coepit transire torrentem. Unde olim in Genesi in benedictione Iudæ, e cuius progenie sacratissima Christi humanitas assumpta fuit, Jacob Patriarcha in haec verba prorupit⁶: *Lavabit in vino stolam suam, et in sanguine uæ pallium suum.*

4. — *Factus est sudor ejus, etc.* Salmeron ait⁷: « Quemadmodum panis sudore atque labore manuum partus suavior est multum atque gravior, quam panis sine labore, adeo ut Domini illa sententia: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo non tantum fuerit justa, sed etiam cum misericordia conjuncta: idcirco Dominus, et si non esset filius Ade damnatus ad laborem et sudorem, ut nos sumus; ut tamen nobis redderetur cibus sapi-*

¹ ALB. MAG. — ² PS. XXI, 6. — ³ S. JUSTIN., dial. con. Triphon. — ⁴ CANT., l. 13. — ⁵ NUM., XIII, 14. — ⁶ GEN., XLIX, 11. — ⁷ SALM., ib.

« dior, voluit fatigari ex itinere, et positus in agonia prolixius orare, et sudare guttas sanguinis decurrentis in terram. » Enim vero eodem tempore quo Deus primum hominem totamque ejus posteritatem propter peccatum ad panem, sudori vultus sui intinctum manducandum condemnavit, terræ quoque maledixit, inquiens: *Maledicta terra in opere tuo, spinas, et tribulos germinabit tibi.* Et ideo secundus Adam de celo descendit, ut per proprium sanguinem suum, in terram effusum, antiquam illius maledictionem abstergeret. Præterea cum primus Adam ad frontis fuisse sudorem condemnatus, secundus Adam ad illius sudoris satisfactionem, præstandam, non solum in vultu, verum etiam in toto corpore suo vivum voluit sanguinem sudoris loco fundere. Cassiodorus super illa verba Psalmi¹: *Et copiosa apud eum Redemptio, inquit²:* « Pretiosus ille sanguis tanta fuit ubertate dittimus, quatenus totius mundi peccata redimeret, et velut quodam diluvio salutari orbem terrarum a suis sordibus expiaret. » Etenim aerem in morte animam, seu spiritum suum exhalando, purificavit: *Inclinato capite emisit spiritum.* Aquam vero expiavit, dum aquis Jordani immersus, a S. Joanne Baptista baptizatus fuit. Ignem ab omni scoria depuravit, quando sanctissimum Spiritum suum in die Pentecostes sub ignis specie ad nos misit. Pariter modo terram per pretiosissimum hoc sudoris sui lavacrum mundare disposit: *Sicut guttae sanguinis recurrentes in terram.*

5. — S. Ireneus contra illorum perversam hæresin, qui Christum verum hominem fuisse, obstinate detrectabant credere, ita scribit³: « Sed nec Joannes discipulus ejus, de eo scribens, dixisset: « *Jesus autem fatigatus ex itinere sedebat:* nec David proclamasset in eum: *Et super dolorem vulnerum meorum addiderunt: nec lacrymasse super Lazarum, nec sudasset globos sanguinis.* » Divus Chrysostomus similiter ait⁴: « Ne hypocritis res ista videatur, neve possint dicere hæretici, quia sollicitudinem et tristitiam istam simulaverit; idcirco et sudoris quasi guttae sanguinis deflexerunt, et accessit Angelus confortans eum. »

6. — *Sicut guttae sanguinis, etc.* In multis veteris Testamenti locis peccata sanguinis nomine appellantur. Sic enim apud Isaiam dicitur⁵: *Manus vestræ sanguine plenæ sunt.* Et Apostolus ait⁶: *Nor acievi carni et sanguini.* David quoque petit⁷: *Libera me de sanguinibus Deus, Deus meus.* Quia igitur sine sanguinis effusione non fit remissio⁸. Christus autem eo præcipue fine coram Patre, omnibus totius mundi peccatis onustus, in horto se orantem sistere voluit, ut illa expiaret, sanguineum hunc sudorem deprompsit, ut jam dici possit⁹: *Sanguis sanguinem*

¹ PS. CXXIX, 7. — ² CASSIOD., ib. — ³ S. IREN. — D. CHRYS., in Matt. — ⁵ ISA., II, 11. — ⁶ GALAT., I, 16. — ⁷ PS. L, 16. — ⁸ HEB., IX, 22. — ⁹ OSSEE, IV, 2.

¹ LUC., XVII, 12. — ² HUG. CARD., ib. — ³ ISA., LIII, 3. — ⁴ APOC., XV. — ⁵ DROG. HOST., de Sacramento Domini. Pass. — ⁶ RUP. ABB., ib¹ — ⁷ ISA., LIII, 4.

propter pomi vetiti, in paradiſo terrestri manducati, indigestionem inumeras contraxit infirmitates mortales. Quas tamen omnes in se suscepit coeleſtis ille Protomedicus, de quo S. Augustinus ait¹: « Magnus de cœlo venit medicus, quia magnus in terris ja- cebat ægrotus. » Quis autem nescit, multas infirmitates incurabiles per viam sudoris facile sanari, et pelli? At vero Christus, ut morbi nostri indicaret malignitatem, non quemvis sudorem, sed sudorem sanguineum applicare voluit, ut perfecte sanarentur. Nunquam tamen repertus est medicus, qui ut infirmum sanet, medicinas infirmo præscriptas ipse recipiat, sudetque inter labores et angustias pro infirmi salute. Id tamen ex amore nostri Filius Dei fecit, qui paulo post Petrum reprehendit, dicens: *Calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Hic inquam, pro homine sudavit, et sanguinem quidem sudavit. Unde S. Augustinus ait²: « Effusus est sanguis medici, et factum est medicamentum phrenetici. » Salmeron ait³: « Sudor hominis solet esse crisis medicis, de viribus naturæ in morbum et humorem peccantem luctantis. Sudor Jesu judicium est morbi nostri discedentis. » Verum tamen Didacus Stella in Lucam scribens inquit⁴: « Considera, anima mea, quam periculosa erat infirmitas tua, siquidem tam ingentis sudoris copia nondum perfecte peccatorum tuorum feces purgasti, ut ipsemet Dominus de te conquerens, dixit⁵: *Multo labore suatum est, et non exivit de ea nimia rubigo ejus.* Sudor faciei Adami minime ad culpam abluerat, nec universæ diluvii aquæ sufficiunt potuerunt ad mundi tollenda peccata: sufficit tamen sudor salutifer sacratissimi Redemptoris, fuit namque antidotum et lavacrum sufficiens ad mundandas animas ab omni labe peccati. » S. Bonaventura similiter hoc crisis punctum his verbis tangit⁶: « Solent per sudorem criticare: sic Christus pro nobis agonizavit et sudavit: *Factus in agonia prolixius orabat.* Ecce quam gravis fuit infirmitas generis humani, quam non per sudorem simplicem, sed sanguinis oportebat curari. » B. Bernardinus de Redemptore nostro ait⁷: « Ad quamlibet quidem singularem culpam, seu injuriā, seu contumeliam summi Patris, habuit similem aspectum. » Et paulo post subdit: « Tantum dolebat quot et quanta erant mortales culpe: ad harum aspectum inhorruit, et sanguinem sudavit. » Salmeron opinionem refert cuiusdam dicens⁸: « Quod Christus ad peccati aspectum expandavit. » Quidquid enim est pavoris et formidinis in terris, vel apud inferos, a peccato proficiscitur, quo sublato, nihil erit horribile. Quod Deum timeamus, mortem, diabolum, infernum, vel alias creaturas.

¹ S. AUG., in Joan. — ² Id., ib. — ³ SALMER., ib. — ⁴ DID. STELL., in Luc. — ⁵ EZECH., XXIV, 12. — ⁶ S. BON., in Parasc. — ⁷ S. BERN., t. 2, s. 56, a. 1, c. 1. — ⁸ SAL., ib.

ras expavescamus, peccatum fecit¹. Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. Peccati ergo aspectus truculentus ac teterimus est, cuius saevissima Christo in horto occurrit imago: consideravit enim ejus malignitatem, temeritatem, imprudentiam, et quam invisum fecerit Deo genus humanum, et quanta essent subeunda supplicia pro illo de medio tollendo. Cum igitur se totum peccatis sordidum, et contaminatum videre, quæ suis humeris a Patre imposita sic agnoscet, quasi sceleratissimus ipse designasset, tanto sudore ac verecundia est suffectus, ut totus sudore sanguineo perlueretur.

8. — Non constat ex Scriptura, quod Christus inter sexies mille, et amplius crudelissimos flagellationis ictus unquam conquestus fuerit, imo dixit²: *Congregata sunt super me flagella, et ignoravi.* Innumerabiles spinæ nobiliorem, magisque sensitivam corporis sui partem, id est caput transfixerunt; et tamen ne quidem ad unicum edendum suspirium os suum aperuit. Manus et pedes ejus perforati sunt clavis, et patiens fuit. At vero in punto verecundiæ fortiter lamentatur, dicens³: *Tu scis confusionem meam. Verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.* Verum quidem est, enormia illa peccata, pro quibus expiandis satisfaciebat, ab ipso minime patrata fuisse; verum tamen veluti ab ipso in seassumpta illa incubuerunt: quis autem est qui nesciat quod quando homo magnam quamdam confusionem patitur, sanguis naturaliter in vultum diffundatur, veluti ad eum tuendum? Hæc autem Christi confusio adeo excessiva fuit, ut sanguis ejus etiam ad omnes exteriores corporis sui partes fuerit transfusus, et inde cum impetu emanarit.

9. — Olim apud Hebraeos usitatum erat, quod audientes blasphemiam, in signum, quod de contumeliano Dei honore dolerent, vestessus disrupterent et dilacerarent. Quid mirum igitur, si Filius Dei honoris et glorie Patris sui zelatissimus, in conspectu infinitarum iniquitatum totius humani generis, adversus Patrem cœlestem commissarum, non jam vestes, sed sacratissimam carnem suam ardentissimi zeli novacula discendat et laceret, ut torrens sanguinis inde emanare possit? « Quod si ficti illi et hypocritæ Judæi, » inquit Salmeron⁴, « hoc faciebant; quantum putamus Christum verum Dei Filium doluisse, ubi omnem injuriam et contemptum vidit Patri cœlesti per peccata nostra irrogari? Propterea ergo tantum mœrem et dolorem suscepit, quantum salva vita ferre potuit, neque ut Judæi, vestimenta scidit, in argumentum doloris sui, sed omne perrupit corpus suum, ita ut sudor sanguineus ex cunctis membris illius, præ nimia angustia et tremore, velut humor ex uva fortiter pressa erumperet. » Lu-

¹ Ps. XXXII, 15. — ² Ps. LXVIII, 20. — ³ Ps. XLIII, 6. — ⁴ SALM., ib.

dolphus Carthusianus ait¹: « Nunquam aliquis mortali ob mortis horrorem auditur sudorem fuisse sanguineum, unde patet ejus nunquam similem fuisse dolorem. In hoc apparet, quanta fuerit amaritudo passionis Christi, cuius sola cogitatio, tantum naturam immutavit, quod præ angustia sanguinem sudare coegit. » S. Bernardinus de hoc sudore disserens, illud exponit Jeremiæ lamentum, dicens²: *In tenebris collocavit me, quasi mortuos sempiternos:* quasi redemptor dicere vellet, se tot opressum esse doloribus, quot toleratur sunt omnes illi, quotquot propter peccata sua ad infernum condemnabuntur³: « *Tantum in mente doluit,* » inquit Bernardinus, « pro æternaliter cruciandis, quantum erant tormenta, quibus erant æternaliter cruciandi. »

10. — *Sudor ejus, etc.* B. Laurentius Justinianus affectuosis hisce verbis nos invitat, dicens⁴: « Accepte nunc hic in spiritu omnes vos, qui pietatis viscera gestatis, et qui de Domino sentitis in honestate cordis, et in simplicitate querentis illum. Accedite inquam, et quale nobis coram positum sit compassionis incentivum, attentissime considerate. Redemptorem vestrum regemque celorum, orantem, paventem, agonizantem, sanguinem sudantem, mentis oculo contemplamini, non tamen sine profluvio lacrymarum. Quomodo ora lacrymas continere valebitis, aspicientes piissimi Domini guttas sanguinis decurrentis in terram? » Væ illis, qui voci hujus sanguinis non respondent, inquit Simon de Cassia, neque per actus veræ gratitudinis ei occurruunt⁵: « Sanguis primi hominis justi ad Deum contra fratricidam clamabat de terra, et sanguis Christi orationis, et crucis profusus ad terram, contra omnes ad terram clamat de terra. Igitur vœ ingratis. » Etenim vero præterea, quæ hactenus diximus, Christus Sponsus celestis B. Veronicam de Binasco in revelatione quadam his verbis fuit affatus⁶: « Sudor sanguineus carne adversus spiritum durius repugnante defluit, vimque naturæ ego intuli, imperio Patris mei satisfactus. Imitentur me, qui impia perpetrant scelera quotidie, et pro divisione legis servando jure, suaque salute tandem nanciscenda adversus carnis incentivata dimicent: vim sibi inferre conentur, ut peccata devitent, quemadmodum ego ipse paterna jura capescens, reluctantem carnem devici. » Idem præcitat Simon de Cassia circa hunc sudorem prolixie in hæc verba discurrit⁷: « Mens mea semetipsam cogit inquirere, sed non potest; tamen scire peroptat, an orabat prolixius, quia sanguis exibat, an sanguis defluat e corpore, quia prolixius, et vehe-

¹ LUD. CARTH., p. 2. — ² THREN., III, 6. — ³ S. BERN., t. II, s. 49, art. 4, c. 2. — ⁴ B. LAUR. JUST., de Triump. Christi agoni, c. 5. — ⁵ SIM. DE CASS. — ⁶ BOLLAND., ib. — ⁷ SIM. DE CASS., ib.

menter orabat. Eratne sanguis defluens orationis accensio, an oratio sanguinem sic causabat? « Anima Christi, ante conspectum constituta divinum, sanguinem manabat ex corpore, an sanguis manans animam remittebat ad Deum? Non dico, quod volo, quia tantum non capio, tamen dico quod sentio, quod anima Christi profundissime Deum orans, corpore, ut suo instrumento, utebatur ad signa et ad figuræ, et ad ostensiones eorum, quæ in anima sua divinitus, et humanitas agebantur, in redemptione humani generis. In virtute amoris et passionibus corporis perseverantiam docens, ut usque ad sanguinis effusione nem a voluntate divina nullatenus recedamus, ut non solum parati simus sanguinem fundere propter devitanda peccata, sed etiam propter virtutes agendas iudicare sanguinem et suscipere mortem. »

DISCURSUS XX.

ALIA EJUSDEM SUDORIS TANGUNTUR MYSTERIA.

IDEA SERMONIS. — 1. Christi sanguineus sudor fuit semen sanguinis martyrum. — 2. Quare Christus per miserit ut guttae sanguinis defluenter in terram. — 3. Natura Christi intus violentata, sudavit sanguinem. — 4. Omnis sanguinis Christi effusio, fuit voluntaria. Ut nos Christus suo ditaret sanguine tria patrat miracula. Sanguis per sudorem expressus, maximi faciendus et quare. — 5. Eruptio sanguinei sudoris comparatur generoso musto erumpente ex vase. Quare Christus sanguineum sudorem distulerit usque ad agonem suum. — 6. Adducuntur aliae rationes expressivæ hujus sanguinei sudoris. Timor et amor pugnabant in corde Christi, sed amor vicit. — 7. Invitamus ad inæstimabilem hunc thesauros colligendum.

Et factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Lue., xxii, 44.

1. — SS. Patres certatim inter se contendunt, ut hujus admirabilis sudoris Redemptoris nostri mysteria indagarent, et quidem tametsi in discursu præcedenti varia consideraverimus, præter illa tamen multa alia restant consideranda. Et quidem S. Prosper¹ de hoc sudore epigramma quoddam compositum, cui titulus est: *Orans cum sudore sanguineo Dominus noster Jesus Christus, significabat de toto corpore suo, quod est Ecclesia, manatas martyrum passiones.* Ejus autem versus sunt sequentes:

Ferre parans Christus pœnam, mortemque propinquam, Invictamque suis ingenerare fidem, Cum prece sanguineas fundebat corpore guttas, Et pretium mundi sudor erat Domini. Nec crucis asperitas poterat terrere volentem. Quæ regnaturæ gloria carnis erat.

¹ S. PROSPER, in Epigr. de sudore Christi sanguineo.

Sed crux ille pares sanctis spondebat honores
Ortus totu[m] corpore martyribus,
Nam cum sacra seges terrarum impleverit orbem,
Omnis ab hoc uno semine messis erit.

2. — Hugo Cardinalis rationem assignat, cur Christus inestimabilem hoc sanguinis sui pretium in terram decurrere permiserit, cum verisimile sit angelos et speciatim S. Michaelem, qui ad illum confortandum cœlitus missus fuerat, eum recollegisse et tanquam reliquiam pretiosissimam custodisse. En verba Hugonis¹: « In terram decurrere voluit sanguinem suum, ut sic ostenderet, quod pro terra, id est pro Ecclesia, et orabat, et patiebatur, ut ipsam suo sanguine irrigatam fecundaret. » Simon de Cassia similiter inquit²: « Sangueus est sudor, guttae sanguinis sunt, et futuras martyrum prænotant passiones. » Idem auctor paulo ante dixerat: « An aliquid futurum successu temporis significabat, ut velut caput in figura transmitteret in membra? » Enim vero corpus Ecclesiae Christi mysticum in progressu sæculorum ad imitationem capitis sui et pro fidei sua defensione in tot martyribus, quorum etiam hisce diebus nostris in mundo novo multæ inaudiuntur palmæ, salutari et pretioso hoc sanguinis illorum torrente humectata et irrigata, sanguinem suum effusurum erat; de quibus proinde martyribus merito canitur: *Isti sunt, qui viventes in carne, planaverunt Ecclesiam sanguine suo, calicem Domini biberunt.* Christus igitur sanguinem sudans, omnia Martyrum tormenta, per vivacissimam apprehensionem ob oculos sibi habebat proposita, quibus proinde intime compatiebatur et ut eis animum suggesteret, ad constanter perforanda carnificinæ sue tormenta, suum in agone pro illis speciatim sanguinem fundere voluit; ac proinde B. Laurentius Justinianus³ pie meditatur, Christum existimasse, se lapidari in S. Stephano, crucifigi cum S. Andrea, assari cum S. Laurentio, decoriari cum S. Bartholomæo, feris objici cum S. Ignatio et sic de ceteris. S. Ambrosius ad nostrum propositum inquit⁴: « Consummatus susceptæ carnis officia, cum perfectionem in discipulis jam videret, quos verborum suorum radice fundaverat, hortum inreditur, ut olearum novellas in domo Domini plantaret et justum palmæ florentem modo, vi temque fecundam, rivo sanguinis sui irrigaret. »

3. — *Sicut guttae sanguinis, etc.* « Naturale est homini in extremo metu, » inquit Lucas Brugensis⁵, « et summis animo angustiis, ob mortem, aut alia mala imminentia constituto, sudare aquam: metus, angustia, anxietasque animo Jesu ob oculos sibi ponenti proximos crudelissimæ mortis cruciatus hujusmodi fuit, ut sudarit

etiam sanguinem, natura tantam intus patiente violentiam, quantum per poros carnis, cutisque ejecerit una cum aqua sanguinem. » Idipsum Simon de Cassia diu ante in hæc verba scripsérat¹: « Sudat in laboribus Christus, quos a juventute sustinuit, sudat pro æstu validi belli, sudat morte vicina, quia ventura in crastinum, nec non Christi sudore genus curatur humanum. » Idem paulo ante dixerat: « Vehementiam laboris et æstus invisibilis agonis sudor missus declarat, nam ex labore nimio, similiter et ex æstu con- siveunt corpora sudare. »

4. — *Factus est sudor ejus, etc.* Salmeron super hæc verba ita scribit²: « Sudat sponte, voluntarie sanguinem fundens, quo intelligamus, illum qui fundendus est per verbera, coronam spineam, clavos et lanceam, totum voluntarium esse, et nihil in eo invitum. » Et ratio evidens est et infallibilis, quia³ *oblatus est, quia ipse voluit.* Idipsum ad litteram Simon de Cassia scripsérat, addendo tamen⁴: « Ut ostendat nihil esse invitum, quod in anima et corpore tolerabat. » S. Bonaventura multis a Redemptore sanguinis sui effusiones factas considerans, ait⁵: « Attendendum est, quod Dominus fudit sanguinem suum pro nobis in circumsione, oratione, flagellatione, coronatione, manuum et pedum crucifixione, et lateris apertione, ut sic appareat verum illud: *Apud Dominum misericordia, et copiosa apud eum redemptio.* » Inter omnes tamen hasce effusiones specialiter et in pondere sanctuarii ponderanda est effusio illa sudoris sanguinei, utpote quæ nullum aliud habuit sui instrumentum, per quod sanguis ille eliceretur et funderetur, præterquam amorem suorum et ardenter quam dilectionis sue impulsu[m]. Unde Salmeron ait: Quanquam omnis Christi sanguis sit pretiosus et immensi valoris, iste tamen qui non incisa ejus carne per flagella, nec transfixo capite per spinas, nec perforatis manibus et pedibus per clavos, nec latere per lanceam aperto effluxit, in magno honore est a nobis habendus, quemadmodum myrrha prima, sive myrrha electissima illa est, quæ ulro decidit. Balsamum sponte cadens suaveolentius est et carius. Unde Ecclesiasticus ait⁶: *Sicut balsamum aromatizans, odorem dedi, quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris et quasi libanus non incisus vaporavi.* Enim vero Redemptor noster, ut pretiosissimo suo nos locupletaret sanguine, tria distincta patravit miracula, quibus modo insolito et supernaturali, sanguinem suum nobis contulit. Primum miraculum in ultima cena edidit, quando vinum in sanguinem et corpus suum in animarum nostrarum nutrimentum pariter et pretium transmutavit. Secundum

¹ HUG. CARD., in Luc. — ² SIM. DE CASS. — ³ B. LAUR. JUST., de Triumph. Christi agon. — ⁴ S. AMBR., de Sp. Sancto. — ⁵ LUC. BRUG., in Luc.

⁶ ECCL., XIV, 21.

miraculum in horto Gethsemani contigit, quando sponte et solius voluntatis suæ, cum voluntate Patris perfectissime conformatae, imperio, sanguinis robur ex uva expressa defluere, et tunc non fuit vir secum, quia qui cum illo erant, vel dormiebant, vel ad fugam se parabant. S. Bernardinus aliud insinuat mysterium, dicens¹: « Mystice sanguis Christi decurrens in terram, signum erat profusionis animæ ejus per dilectionem ad humanam naturam, ut vita super mortem effundetur, ipsam videlicet sorbendo. In sanguine enim dicitur esse vita. Terra nempe mortal is Adam et ex ea contracta propago est, super quam tota vita Christi decurrit, ut hoc mortale compositum absorbeatur ab eo. » Idem quoque apud Simonem de Cassia legitur.

5. — *Factus est sudor ejus.* Paulo ante torcularis mentionem fecimus, cui Redemptor noster apud Isaiam passionem suam assimilat². Videmus autem per experientiam, quod quando vinum est generosum, mustum illius tempore vindemia adeo impetuose ebulliat, ut impetu suo nonnunquam vasa disrumpat et circulos vasa cingentes confringat, ob caloris et bullitus sui vehementiam. Similiter sanguis Christi adeo fervide pro homine pati desiderabat, ut impatiens more quam lictores traherent (siquidem Judæ, qui egressus e cœnaculo satellitum et lictorum se ducem constituit, dixerat: *Quod facis, fac citius*) illos diutius expectare non potuerit, ideoque sanguis de venis ipsius ultra erupit. Unde Lyranus ait³: « Supernaturaliter factum est, ut sanguis pro sudore exiret, ut sic Christus suum sanguinem pro salute nostra effundere inciperet. » Porro Filius Dei specialiter pro redimendo Hebreorum populo electo in terram descenderat, ideoque ait⁴: *Non sum missus, nisi ad oves quæ perierunt domus Israel,* licet postea simul etiam universum genus humanum redempturus esset: verumtamen Synagoga redemptionem suam nihil faciens aut curans, illum tanquam seductorem morti tradere contendebat, quemadmodum in conciliabulo illo conclusum fuerat, in quo Caiphas dixit⁵: *Expedit, ut unus moriatur homo pro populo.* Dum igitur sanguinis sui sitibundi sese armarent, eique approximarent, ostendere illis voluit per ultroneum sanguinis sudorem, se majorem habere sitim fundendi sanguinis sui, quam ipsi ad eundem per tormenta eliciendum et hoc forte dicere voluit, quando in Psalmo LXI, 5, ait: *Premium meum cogitaverunt repellere, cucurri in siti.* Observandum quoque est, quod S. Joannes divini amoris secretarius de passione tractare incipiens, in hæc verba proruperit⁶: *Sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dixit eos.* Hac igitur hora jam imminentे, san-

¹ SIM. DE CASS., ib. — ² LUC. BRU., ib. — ³ S. BERN. SEN., t. I, s. 55, a. 4, c. 3.

⁴ S. BERN., ib. — ⁵ ISA., LXIII, 5. — ⁶ LYR., in Luc. — MATT., XV, 4. — ⁵ JOAN., XVIII, 14. — ⁶ JOAN., XIII, 4.